

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 286/2022-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetího v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. AŽALTOVIČ & PARTNERS s. r. o., Pred poľom 1652, Trenčín, IČO: 36 857 882, v mene ktorej koná advokát JUDr. Dušan Ažaltovič, LL.M., proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 27 Cb 158/2007-4223 z 2. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 27 Cb 158/2007-4223 z 2. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd vedie konanie o určenie neplatnosti zmluvy o predaji podniku, určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, určenie vlastníckeho práva, určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, určenie povinnosti vypratáť vec pod sp. zn. 27 Cb 158/2007. V uvedenom konaní sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení žalovaného vo 4. rade.

3. Sťažovateľ návrhom zo 7. septembra 2021 žiadal o ustanovenie procesného opatrovníka podľa § 69 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu. K návrhu na ustanovenie opatrovníka sťažovateľ priložil znalecký posudok č. 59/2021 MUDr. Ivana Andrého, MPH., MHA., z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie a sexuológie i lekársku správu ošetrojúcej lekárky MUDr. Judity Ďurkovej, PhD. Z uvedených zdravotných záznamov vyplývalo, že sťažovateľov zdravotný stav neumožňuje jeho účasť na súdnych pojednávaniach, nie je schopný v rámci jednotlivých procesných úkonov primerane vystupovať, ani sa ich zúčastňovať.

4. Okresný súd napadnutým uznesením návrhu sťažovateľa na ustanovenie procesného opatrovníka nevyhovel.

V odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že sťažovateľom predložený znalecký posudok bol vypracovaný znalcom na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa primárne na účely iného konania. Zo znaleckého posudku vyplýva, že aktuálny zdravotný stav sťažovateľa z psychiatrického hľadiska neumožňuje jeho plnohodnotnú účasť na pojednávaniach a úkonoch v trestnom konaní vrátane jeho výsluchu. Okresný súd, reagujúc na závery znaleckého posudku, považoval za preukázané dlhodobé pretrvávajúce zdravotné problémy sťažovateľa, ktoré mu bránia zúčastňovať sa súdnych konaní. Sťažovateľ však nepreukázal, že by bol rozhodnutím súdu obmedzený alebo pozbavený spôsobilosti na právne úkony. V tejto súvislosti uzavrel, že až v prípade obmedzenia alebo pozbavenia spôsobilosti na právne úkony sťažovateľa by boli splnené predpoklady na postup podľa § 69 CSP. Okresný súd tiež v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na povinnosť uloženú sťažovateľovi uznesením č. k. 27 Cb 158/2007 z 23. apríla 2021, aby si podľa § 183 ods. 2 CSP ustanovil za seba zástupcu, ktorý ho bude zastupovať na pojednávaniach práve z dôvodu pretrvávajúceho nepriaznivého zdravotného stavu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ porušenie práv odôvodnil tým, že okresný súd „... pri svojom rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na ustanovenie procesného opatrovníka absolútne neprihliadol na skutočnosť, že sťažovateľ ma dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav (podložený dôkazmi), ktorý mu neumožňuje zúčastňovať sa na danom konaní, a preto žiadal konajúci súd o ustanovenie procesného opatrovníka v súlade s 69 CSP (sťažovateľ nemá zákonného zástupcu).“.

Napadnuté uznesenie považuje sťažovateľ za formalistické, keďže podľa jeho názoru § 69 CSP neviaže možnosť ustanoviť procesného opatrovníka výlučne v prípade obmedzenia alebo pozbavenia spôsobilosti na právne úkony. Sťažovateľ tiež argumentuje, že nie je možné od neho žiadať, aby si zvolil zástupcu podľa § 183 ods. 2 CSP, keďže nemá k dispozícii fyzickú osobu, ktorá by ho mohla plnohodnotne zastupovať.

Na záver sťažovateľ uviedol, že „vidí porušenie svojich práv v nesprávnom výklade a aplikácii § 69 CSP, pričom napadnuté uznesenie v tomto smere vychádza z nesprávnych argumentov

Okresného súdu Nitra, ktoré sú v rozpore s prísl. právnymi predpismi. Svojom voľným zamietnutím sťažovateľovho návrhu tak došlo k obmedzeniu jeho prístupu k súdu.“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým okresný súd nevyhovел jeho návrhu na ustanovenie procesného opatrovníka podľa § 69 CSP.

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

7. Ústavnú sťažnosť v tejto časti je potrebné odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, III. ÚS 198/2020).

8. Poukazujúc na procesný charakter napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj s prihliadnutím na to, že argumentácia sťažovateľa spočíva v jeho nespokojnosti s neustanovením procesného opatrovníka, ústavný súd najskôr uvádza, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, a to ani vo vzťahu k rozhodnutiam vo veci samej a o to menej v rozhodnutiach procesných. Treba pritom zdôrazniť, že ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti nie je súdom prieskumným ani súdom nadriadeným a ani ochrancom zákonnosti. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu a to je zásadne výsadou všeobecného súdu. Takéto rozhodnutia preto meritorne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie

všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika procesných rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (porovnaj m. m. napr. I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, II. ÚS 495/2018, I. ÚS 522/2020). O takú situáciu vo veci sťažovateľa nešlo.

10. Podľa § 67 CSP každý môže pred súdom samostatne konať v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony.

Spôsobilosť samostatne konať pred súdom sa odvíja od hmotnoprávnej spôsobilosti vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti. Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

11. Podľa § 69 CSP súd ustanoví procesného opatrovníka fyzickej osobe, ktorá nemôže samostatne konať pred súdom a nemá zákonného zástupcu. Rovnako postupuje, ak zákonný zástupca nemôže za fyzickú osobu konať alebo ak je nečinný.

12. Z citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku vyplýva „previazanosť“ medzi § 67 a § 69, a teda nie je možné hľadiť na jednotlivé znenia izolovane, ako sa to v ústavnej sťažnosti pokúša prezentovať sťažovateľ. Okresný súd v danom konaní vychádzal zo skutočnosti, že znalecký posudok preukazujúci nepriaznivý zdravotný stav sťažovateľa bol vypracovaný na účely iného – trestného – konania, a zo skutočnosti, že sťažovateľ je podľa § 67 CSP spôsobilý samostatne konať, resp. jeho spôsobilosť na právne úkony nie je obmedzená.

13. Základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

V danom prípade nejde o meritórne ukončenie konania vo veci samej pred všeobecnými súdmi. Sťažovateľ tak bude mať možnosť naďalej svoje práva uplatniť v ďalšom konaní a skutočnosť predostretá ústavnému súdu touto ústavnou sťažnosťou bude môcť namietat' aj v rámci prípadného odvolania proti meritórnemu rozhodnutiu okresného súdu vo veci samej či dovolania [§ 420 písm. c) CSP].

14. Zároveň ústavný súd pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd

zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

15. Napadnuté uznesenie okresného súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom okresného súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľa. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého uznesenia, ako aj s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd vo vymedzenej časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

17. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

18. Ústavný súd nevykonáva prieskumnú právomoc v konaní o ústavných sťažnostiach, a preto ak sťažovateľ len niečo tvrdí bez toho, aby tvrdenie aj konkretizoval vo vzťahu k rozhodnutiu, opatreniu alebo zásahu, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne. V zmysle judikatúry ústavného

súdu pritom nepostačuje akékoľvek odôvodnenie návrhu na začatie konania. Návrh na začatie konania musí byť odôvodnený kvalifikovane, t. j. návrh na začatie konania musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa ústavnoprávne požiadavky.

19. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že v ústavnej sťažnosti absentuje akákoľvek argumentácia viažuca sa k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu